

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 Ünnepek utáni napok kivételével.

Beszerezés és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Aszerkesztőség kéziratok visszatérítésére
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, jan. 14.

Rágalom és gyanusítás.

Közéletünknek régi rákfenéje, hogy a harcosok nem igen válogatnak a fegyverekben, amelyekkel egymásra rontanak; rágalmazás és gyanusítás mindenkor nagy szerepet játszott az ellenfelek megostromlásában.

A sanda gyanu, a becsületrontó rágalom még abban az időben lopódzott a magyarok szívébe, midőn az ország pártokra szakadva, egyik a másikban árulót és ellenséget látott.

A német uralom, a török gazdálkodás nagyon megviselte a nemzet lelkületét s az időtől fogva a közélet emberei mindenkor ki voltak téve a meghurczoltatásnak. Sokak szemében már a király kegye is elég volt arra, hogy kompromittálja a legjelesebbeket. Maga Deák Ferencz, kinek szeplőtlen jellemét mindenki tisztelte, annyira ismerte a maga nemzetét, hogy a király ajándékozta arczképét is csak keret nélkül akarta elfogadni, nehogy a gyanura hajló nép azt higgye, hogy a drága kerettel vesztegették meg a haza bölcsét.

De talán sohasem pusztított annyira a gyanu és rágalom fertője, mint napjainkban, midőn — sajnos — a sajtó is nagyon közreműködik a bacillusok szét-hordásában s megszaportításában.

Becsület dolgában az emberek szerfölött érzékenyek, a legcsekélyebb szóváltás hamarosan tettelegessé fajul s nálunk az éretlen gyerkőc is kész pisztolylyal avagy karddal megvédelmezni

megtámadott becsületét s az inas is különb gentlemannek képzei magát, mint Angliában a legelső lord.

És ime daczára a becsületet érintő eme nagy érzékenységek, mégis oly könnyelműen és előszeretettel markolunk bele a mások becsületébe.

Ma egy tanár, holnap egy hivatalnok, holnapután egy művész esik áldozatul a rágalom és gyanu furiáinak.

De általában véve mégis a politika és a közélet emberei azok, a kik ellen irányulnak leginkább a gyilkos nyilak.

Régebben inkább a politikai ellentétek, elfogultság és türelmetlenség volt melengető ágya a becsületet és sok életet is rontó gyanusításnak, a modern élet gazdasági jellegének megszilárdulásával pedig az *irigység* lett sugalmazójává a leghitványabb ösztönöknek.

A midőn a nemzetben szunnyadó gazdasági erők a 67-iki ujjaszületéssel lassan-lassan ébredezni kezdettek, a fegyelmetlen, csiszolatlan gazdasági tényezők érezvén saját elmaradottságukat és tehetetlenségüket, a politikai körök támogatásában kerestek biztosítékot az erőteljesebb fejlődésre.

Ezért az alakuló pénzintézetek, a nagyobb gyárak és vállalatok mind azon iparkodtak, hogy egy vagy több befolyásos politikust támaszként megnyerjenek.

S mivel a kormány kiadta volt a jelszót, hogy az ipart fejleszteni kell és nagyra növelni a kereskedelmet, a politikuskok csakis a kormány intenczióit követték, midőn élére állottak a kezdet nehézségeivel küzdő ipari és kereskedelmi vállalatoknak s a nagyobb pénzintézeteknek.

Hogy lassan-lassan ez az irányzat odafejlődött, hogy egyik-másik képviselő nagyobb súlyt helyezett a bankoknál és vállalatoknál esedékes illetményekre mint a palamentben teljesítendő köteleességekre, az bizony sajnós.

Még sajnósabb azonban az, hogy a nyílt visszaélést üző képviselők folytonos védelmezése és takargatása lassankint megrendítette a képviselőknek egymás iránti bizalmát, mely megrendülés csunya gyanusítások és hajszákban nyilvánult nem egyszer, mikor pedig nyilvánvaló volt, hogy az egész hajszá csak taktikai heccz, melyből nem fog kisülni semmi.

De persze marad a meghurczolás szennyező emléke.

E hecczek kihatottak a sajtóra és e révén a közvéleményre is.

Legutóbb is egy derék, maga erejéből nagygyá lett emberünk lelki egyensúlyát zavarta meg az ilyen suttogás, gyanusítás.

Ma, hogy meghalt és eltemettük, tisztán áll mindenki előtt.

Ma felülről és alulról egyaránt erősgetik, hogy Lukács jelleméhez és becsületéhez a gyanunak még az árnyéka sem férhet.

Ez való igaz tény, mindazonáltal azt hisszük, ha egy héttel ezelőtt plebiscitum alapján megkérdezték volna ezek és ezek véleményét, nagyon-nagyon sokan lettek volna, a kik hitelt adtak volna a lap-pangó gyanunak.

Hasonló szomorú eredménye bármennyi lehet a hitvány gyanusításnak. Éppen azért kemény kézzel kell a bajok forrásához nyulni.

Régen nobile officius volt a köz-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Megvígasztalódva.

Németből: Niedermanné Geher Hedvig.

— Nézze csak János ezt a sok port mindenütt, itt és itt az Apollón.

— Nagyságos úr kérem.

— Hallgasson! Ismerem már kifogásait. De biztosítom, ha ez még egyszer előfordul, rögtön elbocsájtom. És most mehet!

Mostanában nagyon rossz kedélyű dr. Várady úr. Már a vendéglőben bosszankodott a konyhafőnök hiányos fantáziája fölött, a ki napról-napra ugyanavval a munúvel áll elő. Elég szomorú reánk nézve — monológizált magában ha — egészen ki vagyunk szolgáltatva egy ilyen bitang jóakarátának.

Hosszu léptekkel mérte végig szobáját, mialatt valamit füttyöt, melynek dallama hiányzott. Majd másképp igyekezett idegeit csillapítani, rágyújtott egy havannára s íróasztala előtt egy fauteuilbe vetette magát.

Világos fény vetődött be, megérintett minden könyvet, csecsebecsét s megvilágította a szobában levő fényképeket. Egy napsugár pedig — indiskretebb mint a többi — egyenesen egy kis képre evezett, mely egy félreeső sarokban állott. Ez egy bájos fiatal leány arczképe volt.

Ez a kép már több év előtt eljászott ama jogát, hogy itt szerepeljen, de Várady mindig habozott tudni rajta, s így még most is itt állott fakó színeivel s divatból kiment arany rámájával.

— Elzászka! — mondá Várady szomorúan, gyöngéd pillantást vetvén a képre — ah! mily boldogok lehetnénk most, ha a végzet megengedte volna, hogy egymásé legyünk!

S gondolatai tovább szövődtek: a helyett, hogy itt buslakodom, mint egy magános veréb, most a térdemen ringathatnának, féjed vállamra hajtánád; ah! ezer csókkal köszönném meg naponta rózsás ajkadra ezt a boldogságot! lábainknál gyermekeink játszadoznának kettő — igen csak kettő, egy fiú és egy leány. A fiút mint engem Lajosnak hívnák s hozám is hasonlítana. Szép nem lenne így sajnós, de ez nem tesz semmit, a fiuknak nem szükséges szépnek, csak okosnak lenni és hogy az legyen, arról majd én gondoskodom. Szép, gyönyörű lenne azonban a mi kis Elzánk, mert ő a te neved viselése s reád hasonlítana. A nevelése a kis tündérnek persze egészen reád lenne bizva, ah! hogy is avatkozhattam volna egy ily anya nevelési módszerébe! Meghiúsult álom! És miért? Mert apád, ez a megtettesült számológép úgy vélekedett, hogy az én akkori jóvedelmem s az ő pénzes zsákja közt nagy a különbség. S ezért adott oda a nyomorult té-

ged lelkem három hét mulva egy többet ígérőnek. Egy oly embernek, a ki oly prózai, hogy Makón lakik!

Gyakran volt Lajos ily hangulatban, évről évre sürűbben köszöntött be ez nála. A téli szezon alatt könnyen legyőzte az ily rohamot, mert ilyenkor egy látogatás valamelyik szép asszonynál, ki kaczer mosolylyal fogadja boudoirjában, egy este a clubban, hol barátai egyike történetkét beszél el valamelyik megcsalt férjről, elfeledtetni vele az agglégénység keserveit. Ha ellenben oly időben jéienik meg a roham, midőn a boudoir és club fauteuiljei szürke védőhuzattal vannak ellátva, akkor sokkal nehezebb volt a gyógyulás. S végre, ha vigasztalói elszéledtek a világ négy sarka felé, ő sem tehetett mást, mint utazni indult ő is. Hamást nem is, annyit elért ezzel, hogy agyonütött egy jó darab időt.

Ezuttal is elhatározta Várady, hogy utazni fog, habár még azt sem tudta, hogy hová. Eza detail különben is oly közömbös volt reá nézve; rendesen minden uti terv nélkül indult utnak s hol itt, hol ott tartott pihenőt.

Az állomásra érkezőn Abbáziába váltott jegyet. Utitársai s a vidék nem nagyon érdekelték őt, törődött is ő avval, hogy itt völgy, ott hegy s amott egy kastély állott! Csak ritkán nézett ki az ablakon, hisz már oly sokszor látta ő e vidéket. Megérkezvén Abbáziába pihenőt

hivatal, dicsőség a képviselőség. Ma uri fizetést huz minden honatya. A kinek még így is nehéz hazáját szolgálni, az maradjon otthon. Inkompatibilitás ne fordulhasson többé elő, úgy rendezzék a törvényt.

Ha aztán megtisztul a parlament e fő, a tagokból is kiáll a zsibbadás és társadalmi nyilvános életünk e két undok szeplője, a rágalom és gyanúsítás elmulik közülünk.

A kath. autonomia.

Az új választásokra való tekintettel érdekes cikket irt a Pressburger Tagblatt, egyik legtekintélyesebb hazai német lap. Hangsúlyozza, hogy a kath. autonomia kérdésének megoldása az országra nézve főfontosságú s hogy ennélfogva a választóknak tisztában kell lennie a kormány szándékaival, még mielőtt a választási harcba belemennének. Ehhez pedig mulhatatlanul szükséges az autonomiai kongresszust minél előbb összehívni. A kormány nem nyilatkozhat másként, mint csak az autonomiai gyűlés által hozott határozatokra, nehogy eljárása által az egész autonómiát octroyáltta tegye. Az autonomiai kongresszust pedig, mint értesülünk, csak akkor fogják összehívni; ha a hármás, tizenkettős és huszozhetes bizottságok és albizottságok a püspöki karral és a kormányval megegyezésre jutottak. Hogy az mikor lesz, éppen ez az a kérdés, a melyre választ nem tud adni senki, talán az illető bizottságok legkevesebbé.

Rakovszkyról egy liberális.

Az a minden tekintetben uri emberhez és higgadt politikushoz illő eljárás, melyet Rakovszky nemrég lefolyt sajtótárgyalásán tanusított, országszerte nagy elismeréssel találkozott. Mindenkinél imponált az az éleslátás, melylyel megismerte, hogy valaki utazik rá s mégis megtalálta a kellő elégtételt. Ennek a visszhangnak ad kifejezést a Budapesti Napló (a melyet pedig éppen nem lehet néppárti újságnak nevezni), vasárnapi vezércikkében foglalkozván vele Vészi József maga, Rakovszky egyik legnagyobb politikai ellenfele. *Sakk a párbajnak* című ér-

dekes cikkéből közöljük a következő részleteket:

Verekedni könnyű; az ember vagy kap, vagy ad sebet, de mindenképp elvégzi a dolgot néhány pillanatnyi idő alatt. Munkát a párbaj csak a segédeknek meg a doktoroknak ad; am azok lótnak-futnak, emezek varrnak. Maga a duelláló ennyit se tesz; egyet-kettőt lő a pisztolyából, vagy suhint* egyet-kettőt a kardjával, s ezzel vége. Ekkorácska cselekvéshez pedig igen kevés virtus kell, s erkölcsi komolyság még kevesebb van benne. Ellenben szerfölött nehéz — nem verekedni. Ezt bizony csak nagyon bátor ember meri megcselekedni. Olyan, aki nem fel egy ugynevezett elintézetlen ügy nevétséges ódiomától. Olyan, aki a maga erkölcsi tartalmának mértékétől nem fogad el egy ostoba társadalmi babonát. Olyan, akiben van elég jó izlés arra, hogy hahotával fogadja a gyávaság vádját, ha egy elmaradt vagy visszautasított párbaj címén emeltetik ellene. Nem verekedni bizony nehéz; sokan vagyunk, akiknek az erkölcsi bátorságából nem tellett erő ilyen elhatározásra.

Mindezekből önként folyik, hogy eszünk ágában sincs Rakovszky Istvánt gáncsolni, a miért egy sértő cikkel szemben nem a lovagias formák között, hanem a törvényszék sorompói előtt keresett elégtételt. Keresett is, talált is. Még pedig legalább is akkora értékűt, mint amilyen a vívótermekben vagy a huszárlaktanyák lovaglóiskolájában terem. Ezt az elégtételt nem az ököljog, hanem a jognak ökle szolgáltatja neki. S ezért mondjuk a szatiszfakciónak ezt a nemét becsesebbnek, sőt — ha úgy tesszük — *tisztábbnak is*.

Ki kell nyomtatékosan fejeznünk azt a varakozásunkat, hogy a Rakovszky István példája vonzani és hódítani fog.

Filiszter lelkű, óvatos emberek, akiknek feltétlen és korlátlan bátorsága az ugynevezett lovagiaság porondján még nem próbálódott ki, nem kezdhetnek ilyesmit. Erre csak az a fajta ember vállalkozhatik sikerrel, aki ha gyávasággal vádolják, kaczagva felelheti, hogy aki ilyet mer állítani, az bolond s vétesse föl magát az örültek házába. De ismételjük, hogy a példának követőket, az elvnek híveket csakis az iniciálók következetessége fog toborozhatni. Mihelyt csak egyetlen ember is akad a közéletben, aki *minden* sértést a bíróság elé visz, azonnal meg-

rogyik a társadalom balhagyományára s a felülkerekedett józan ész táborának szakadatlanul szaporodni fognak a hivei. Egy ostoba előítélet csak addig maradhat zsarnoka az embereknek, amíg részt nem hasít belé a helyes felfogás. Legyen bár ez a rés hajszalnyi vékony-ság, mégis betódul rajta az egészséges gondolkodás levegője, s általános gyakorlattá válik csakhamar az első okos cselekedet.

Azt mondta ma Rakovszky István a bíróság előtt, hogy mikor a lovagias és peres ut közül az utóbbit választotta, nem magát nézte, aki ért a fegyverforgatáshoz, hanem a maga helyzetébe elgondolt olyas valakit, aki nem tud karddal és pisztollyal bánni s aki tehát nyilván az életét hagyná ott, özvegye és árvái pedig sirathatnák. Helyes beszéd. Kivánjuk, hogy így gondolkozzék mindenki ebben az országban, de kivánjuk azt is, hogy aki így gondolkodott egyszer, az máskor is miadig ugyanígy gondolkozzék.

Letartóztatott járásbíró.

Kisujszállás lázban van. Letartóztaták a város egyik legelőkelőbb polgárát, Magay járásbíró. A járásbíróra bebizonyult s ő maga is beismerte, hogy több, mint huszezer koronát sikkasztott az árvaszéki letétekből.

Huszonnyolcz év óta működik a bírói pályán Magay Károly s ez idő alatt kivívta magának mindenki becsülését. Csak az tünt föl az utóbbi években az ismerősöknek, hogy Magay és családja feltűnő módon költekeznek s olyan háztartást vezetnek, amely nincsen arányban a szerény járásbírói fizetéssel. Ez a pazar élet sodorta a bünbe a jobb sorsra érdemes közhivatalnokot, a többszörös családapát.

A sikkasztás úgy derült ki, hogy Gaál Kálmán kisujszállási polgármesternek, mint az ottani árvaszék elnökének feltűnt, hogy a néhai Fekete József kiskoru örökösait illető örökség még nem helyeztetett el az árvaszék pénztárába, amiért is Bordács Tamás gyámot komolyan figyelmeztette, hogy a kiskoru örökösök hagyatéki vagyonának elhelyezését, melyet egyelőre bírói letétben az adóhivatal pénztárában őriznek, szorgalmazza. Ezen hagyatéki ügy szorgalmazásánál kiderült, hogy a 8000 korona összeget a bírói letétből Magay

tartott. A délutáni nap forrón süttött, midőn először kilépett a hotelből hová szállva volt. Az előtte elterülő zöld gyepen két kis leány játszott — nem, nem játszott, hanem kiabált, birkózott. S éppen oldalba bökte az idősebb a kisebbet.

— Elza, ha nem hagysz békét, megmondom a mamának — mondá a kisebbik könnyes szemekkel.

— Mily vakmerőség — morgott Lajos maga elé, — e csuf goromba gyermek azt a nevet viseli, a melyet az én nőm, bájos leánykám visel — pardon, viselne!

Ezalatt Elza kisasszony újabb gonoszságot követett el kisebb társa ellen; mint nyíl röpült ez tova s megjelent újból, egy vaskos hölgyet vonva kezénél maga után.

— Egy percz nyugalmat sem hagytok az embernek, haszontalan porontyok! — hallatszák már távolról az anyai ajkáról.

— Szegény anya! gondolá Lajos részvételt. Csak egy pillantást akart reá vetni, de egész elmerült nézésében. Alapvonásai eme széles arcznak ismerősnek tetszetek neki. Nemcsak szemét, de végre száját is eltátotta s kiáltá:

— Elzácska! — pardon Elza nagysád! — A kicsinyítő szócska, szemben e hölgy 120 kilójával irónia lett volna — kegyed az tényleg?

— Ha nem tévedek dr. Várady?

Igen ő volt az. De mennyire megváltozva!

Egy vastag réteg Poudre de riz hiába igyekezett enyhíteni az arcz pirosságát és az egykor oly bájos ajakra, meglehetősen kifejlődött bajszvetett árnyékot. S hozzá még az a kolosszális alak! Lajos kedvencz álmára gondolt s részvételteljes pillantást vetett térdére, a melyen az ő Elzáját ringatta volna.

— Nos hogy van? — kérdé az urnő, a ki csodálatosképpen sokkal kevésbbé volt zavartban, mint Lajos — fiatal korunkban sok bohóságot követtünk el együtt ugy-e?

— Igen, sok bohóságot — ismélle Várady gépiesen.

— Azt hiszem maga el is akart engem venni. De az én jó apámnak igaza volt, midőn megtagadta magától a kezemet, mert legalább akkor még bizony nem a legbiztosabb jövőt nyújtotta volna nekem.

— Él még a kedves öreg ur? — Lajos maga is csodálkozott, hogy kérdezősködhetik ily módon egy ember felől, kit a mai napig legnagyobb ellenségének tartott.

— Nem, már régen meghalt.

— Kedves férjével van itt?

— Ah, mit gondol, ő otthon van az üzletben, neki pénzt kell keresni. Egy nagy családnak sok kell. De nekem ezen a Makón, — hol oly nyárspolgári emberek laknak, hol az ember naponta egy tisztességes kis kártya párticskát sem rendezhet — hosszabb időre elviselhetetlen

az élet. S azért évente néhány hónapra rendszeren utazni jövök. E pillanatban újabb vad kiabálástól kísért harcz tört ki a két kis lány között.

— Ezek az — élénk gyermekek bizonyára a Nagysádei?

— Igen a két legfiatalabb.

— Hogyan? Több is van mint ez a kettő?

— Hat gyermekem van kedves barátom, három leányom a nevelőintézetben van s egyetlen fiam most szolgálja önkéntesi évét.

— Lehetetlen! Ily hosszú ideje már annak, hogy férjhez ment?

— Tizenkilencz éve.

— Tizen—kilencz éve?

— Igen, az idő halad. De engedje meg édes barátom, hogy most elhagyom. Benn kaláber pártink van s még mi itt beszélünk, engem egy kontár helyettesít, Isten tudja, mily hibákat követ el az én számlámra. Nem óhajtana kissé kibicizelni?

Udváriasságból követte Lajos ifjúkori szerelmét. Egy kerek asztal körül több előrehaladt kora hölgy tilt, a külvilággal nem törődve, csak a kártya érdekelte most őket. Szemeik a kártyán fügtek melyet gyors kezekkel — a köröm többnyire gyászkerettel ellátva — keverték s osztottak.

Elza asszony egyike volt a legbuzgóbbak-

járásbíró kiutalványozta és az adóhivatal pénztárából felvette.

Miután a felelősségre vont járásbíró a hiányzó összegekre nézve beismerő vallomást tett, a törvényszék elnöke Magay Károly járásbíróat hivatalától azonnal felfüggesztette s a bünessetről a királyi ügyészséget rögtön értesítette. Alányi József dr. ügyész a helyszínén azonnal megjelenvén, Magay Károly járásbíróat kihallgatta és Pete Gábor kisújszállási rendőr főkapitányt felhívta, hogy a sikkasztó járásbíróat a szolnoki törvényszék fogházába kísérelje Magay Károlyt még aznap éjjel Szolnokra szállították — itt a királyi törvényszék vizsgáló bírája, Saffary Kálmán kiballgatta s letartóztatását elrendelte.

Magay Károly ügyvédjét Karczag Sándor dr. szolnoki ügyvédet nevezte meg, ki felfolyamodást adott be a védenecze letartóztatását elrendelő végzés ellen. E kérdésben a törvényszék vádtanácsa tegnapelőtt akként határozott, hogy a vizsgálóbírói letartóztatást elrendelő határozatot helybenhagyta.

UJDONSÁGOK.

TAJÉKOZTATÓ.

Január 20. Kamarai beltagok választása.

Január 20. Az ipartestület évi közgyűlése a tűzoltó őrtanyán d. e. 9. órákor.

Január 27. A Polgári takarékpénztár évi közgyűlése d. e. 11 órákor.

* **A honvédlaktanya feltöltése.** Rimánóczy Kálmán és társai az építés alatt álló honvédgyalogsági laktanya feltöltésére szükséges földet, tudvalevőleg a messzebb fekvő terület helyett közelebből, a laktanya szomszédságából akarják kiaknázni, s ez ellenében 2200 koronát befizettek a város pénztárába. A városi tanács, a főmérnök szakvéleménye ellenében, a kért terület kihasználását engedélyezte. A honvéd parancsnokság azonban megtiltotta a szóban levő terület földjének behordását a laktanyába. A dolog a legutóbbi városi közgyűlésen is szóba került s élesen vitatták, hogy van-e joga a tanácsnak a terület elértéktelenítését és járványossá, egészségtelenné tételét engedélyezni. Az ügy a honvédelemügyi miniszter elé került ezek után s a miniszter a föld fel-

nak. Egy pillanatot sem áldozott egykori barátjának, kit husz évig emésztett a vágy utánna. Csak egyszer vett róla tudomást, midőn egy vesztett játszma után ingerült hangon mondá: — Doktor ur, maga rossz kibiciz.

Nemsokára türehtelen lett a helyzet Lajosnak. Felemeikedett s udvariasan búcsúzni kezdett Elza asszonytól. De ez csak úgy futólag mondá: Adieu! Adieu! Barátunk kevéssé volt beavatva a kaláber titkaiba tehát nem tudta, hogy a legkedvezőtlenebb pillanatot választotta a távozásra. Elza asszonynak négy fiú volt a kezében, micsoda ehhez képest egy fiatalkori szerelmes? Nehány óra múlva elutazott dr. Várady és pedig vissza felé; a táj, a melyen utaznia kellett csodálatos képen egész előnyösen megváltozottnak tetszett neki.

* * *

— Ugyan mi történhetett a gazdámval az uton? kérdé magától János a dr. Várady inassa fejcsóválva midőn ura visszatért. E gyors s nagy változás gondot okozott Jánosnak. Gazdája nem veszekedett már, a »bitang« helyett »fiam János«-nak szólította s újvire még a bérét is felemelte. Pedig János beismerete, hogy ő egy csepp okot sem szolgáltatott e változásra, mert ő tudta, hogy most is csak oly rest és ügyetlen, mint azelőtt volt.

használatát távirati uton engedélyezte. —

De most másként alakult ez a sokat vitatott, kellemetlen ügy. Rimánóczy Kálmán beadványt intézett a városhoz, amelyben kijelenti, hogy a kijelölt terület kiaknázása, amint engedélyezve lett, kevés, mert nekik 16,000 köbméter föld kell, ezért teljes 3 katasztrális hold földet kérnek. Ez körülbelül azt jelenti, hogy az árapasztó csatornán túl eső szántóföldet is kiaknáznák. Régebben történtek ilyen dolgok Nagyváradon, talán még akkor csak »Ns. Feő Bírója« volt Nagyváradnak. Ott a példa — nyáron béka zenekar tanyája — a Nagytemető déli kapujánál tátongó gödör. A most már Ns. Tanács még is megemberelte magát s a vállalkozók újabb beadványára elhatározta, miként azt kiadja a mérnöki hivatalnak, hogy aztán határozzon a bizottság: szereti-e a pocsolyát és a béka-zenét?

* **Az ideai királygyakorlatok.** Az ideai hadgyakorlatok, melyen a nagyvárad 37-ik ezred is részt vesz az egész VII-ik hadtesttel, Villány környékén lesznek megtartva. Az érdekes gyakorlatokon Lobkovitz herceg és Bechtolstein báró lovassági tábornok fognak egymással szemben állani. Valamelyik hadsereget Ferencz Ferdinánd veszi át. Összesen négy hadtest vesz részt. A temesvári V. hadtest, parancsnok bayerheimi Schwitzer Lajos lovag tábornok. A 17. gyaloghadosztály (Lovetto Károly altábornagy), a 34. gyaloghadosztály (Weisz Ferdinánd altábornagy), a 1. lovasdandár (Riegel Emil vezérőrnagy), a 7. tüzérdandár (Hugete Ernő vezérőrnagy.) E két hadtest csapatai fogják képezni a keleti hadsereget, amely a Duna balpartján fog operálni.

* **Csorog a színház.** A színház épület próbáját meghozta az időjárás. A mi színházunk gondozása nagyon különös. Tudjuk, hogy Nagyvárad városáé, de azt még a tanács se tudja, kinek a gondozása alá tartozik. Jött a tegnapi olvadás. A tető két helyen becsorgott, azt épület körül levő aszfalton folyik a víz, az északi oldalon azonnal jéggé fagyva. Ezt tudomásul vette a tanács s tekintettel a közönség veszélyeztetett lábaira, a főmérnök gondoskodott a járdák behomokoltatásáról. A fűtő berendezést tovább próbálják.

* **A porosz katonák új egyenruhája.** Berlinből írják: A porosz koronázási jubileum alkalmából hir szerint a császár rendeletére a porosz hadsereg egyenruhájában változás fog történni. A legfontosabb változás az, hogy a kék vaffenrokk helyett sűrű posztóbból készült kabátot kapnak a mi hadseregünk szabása szerint. A kék vaffenrokkot csak az ünnepi alkalmakkor fogják viselni. Ezenkívül az egész hadseregben behozzák a világos sárga bőrszínű cipőt, amilyent eddig csak a lovas vadászok viseltek.

* **Önkéntesek a vártán.** Nagy szenzációja volt tegnap a nagyvárad kaszárnyának. Csupa fehérkesztyűs önkéntesek adták az egész helyőrség részére a »posztokat.« Ez évben először kóstoltak önkénteseink ebbe a kellemes mulatságba, melynek ezután egész sorozata fog következni, már t. i. azok részére, akik nem varrnak fel legközelebb csillagot. A kemény hideg daczára kitűnően teljesítették a szolgálatot, dicséretet is kaptak mindannyian. Szolgálat után egy fél napi szünetet is kaptak s ez a jutalom nagyon is elkelt az átfázott derék hadfiaknak.

* **Meghívó.** A »Nagyvárad 48-as Népkör« 1901. január hó 27-én d. e. 10¹/₂ órákor tartja rendes évi közgyűlést saját helyiségében, melyre a tag urakat tisztelettel meghívja az elnökség. **Tárgysorozat:** 1. Elnöki jelentés. 2. A zárszámadás. 3. A lapok eladása. 4. A tisztikar és választmány újból megalakítása (választás.) 5. Esetleges indítványok. Indítványok három nappal előbb az elnök urnál írásbelileg beadandók.

* **Nincs hely az elmebeteg részére!**

Biharvármegye közpórházában évtizedek óta nem volt annyi beteg, mint most, a kórház igazgatósága nem tudja, hova helyezze el a felvételre folyton jelentkező betegeket. Az elmebeteg osztálya pedig már zsufolva van a szegény élőhalottakkal. Dr. Fráter Imre kórházi igazgató főorvos tegnap jelentést tett Biharvármegye alispánjának a kórház túltömöttségéről, azaz, hogy az elmebeteg osztályán már egyetlen beteget sem lehet elhelyezni, s ez okból kéri, miszerint a községek előjáróságait értesítse a megye arról, hogy elmebetegeket ne hozzanak a biharvármegyei közpórházba, mert ezzel csak felesleges és hiába való fáradságot és költséget okoznak.

* **A női szépség megmaradásának föltételei.** Sarah Bernhardt amerikai körutjára elkísérte háziorvosa, Caissarato francia doktor is, aki most egy newyorki újságban így ír a női szépség ápolásáról:

Az a nő, aki azt akarja, hogy arca sokáig üde maradjon, hetenkint legfeljebb csak kétszer mosakodhatik vízben, de ekkor is elő kell segíteni a víz lágyágát gliczerinnel s legokosabb, ha mandola-szappant használ. Minden héten kétszer gőzfürdő is szükséges az arc ápolására s a többi napon az arcbőrt krémmel kell bekenni, amelynek a receptje egyéniség szerint más, de az alapja mindig lanolin. Mosakodás után a törülközővel fel kell itatni a nedvességet az arcról, de sohasem szabad letörölni. Ajánlatos nagyon a tiszta rizspor használata, a rizsport azonban este lefekvés előtt óvatosan le kell tisztítani az arcról. Maszsázzsal a toka növéseinek is elejét lehet venni. Kibontott hajjal sohasem szabad aludni, mert így megtörtik a haj, amelyet havonta legfeljebb csak egyszer szabad megmosni tojás sárgájában. Fontos a női arc szépségének épségben maradására a nyugodt alvás is, amelynek ideje legalább hét órát tegyen.

Ezeket írja a francia orvos és természetesen sokat lehetne elve mellett és ellen felhozni, de valamennyi tanácsa között a legérdekesebb az, hogy azt is föltétlenül szabja a női szépség megtartására, hogy hónaponként csak — egyetlenegyszer szabad fürödni, aki szép akar maradni.

* **Olcso, de rossz is.** Nagyvárad utcáinak Körözkő burkolását egy idő óta új vállalkozó: Engel Ignác teljesíti s különösen a javítási munkálatokkal nincsenek megelégedve a város-házán. A tegnapi tanácsülésben alaposan tárgyalták ezt az idegen urat, aki az olcso vállalkozást rossz munkával és azzal akarja pótolni, hogy odaül a munkásai mellé, nehogy azok egy pillanatra megálljanak a munkával. Az általa készített javítások minden kritikán alóliak, az elkészítés után 1—2 héttel roszabb a kövezés, mint a javítás előtt. Olyan kőzet is bedolgoztat, amilyen nincs megengedve s ha egy városi közeg észreveszi, ez előtt összeszidja a munkásait s mikor a tisztviselő eltávozott, ráparancsol a munkásaira, hogy csak dolgozzák be az apró követ is, ő parancsol. Nézetünk szerint az olyan vállalkozót, a ki ellen a városi tanácsban ilyen vádak hangzanak el, egy percig sem kellene a városnak foglalkoztatni.

* **A Kereskedő Ifjak körének** második felolvasó ülése vasárnap d. u. tartatott meg a Kereskedelmi Csarnok dísztermében. A rendkívül látogatott ülésen, melyen többek közt Farkas Izidor, Weisz Mór városi képviselők, Markbreit Sándor, Löwenstein Zsigmond stb. a kereskedő ifjuság teljes számmal, díszes és nagy számú hölgyközönség is megjelent, első sorban dr. Várady Ödön olvasta fel a »Három próféta alkonya« című, Grome után irt humoreszkjét. A humoreszk tárgya, hogy egy hivatalnok, kinek felesége azért, mert gyakorta elidőzget férjürem a Három prófétában, szaporá nyelvvel és dörgedelmes kukli prédikációkat tart, úgy segít magán, hogy egy jó barátja tanácsára jegyzőkönyvbe veszi felesége

szavait s a következő hó elsején felolvassa. A feleség elszegényli magát, de visszaadja a tromfot, mert míg a férj a következő elsején csak nagyon kevés szidalmat tud felolvasni a jegyzőkönyvből, a nő olvassa fejére az általa titokban vezetett jegyzőkönyvből, hányszor maradt el férje a »Három prófétában«, mennyit költött, hányszor jött haza későn az ebédre a sörözés után. A vége egy kibékülés; a férj uram nem jár a Három prófétába, a kis feleség nem tart dörgedelmes prédikációkat, hanem boldogan és jókedvvel élnek együtt; így köszöntött be Kékítő Tóbiás törzsvendég kimaradása folytán a Három prófétának alkonya. A humoros felolvasást a hallgatóság lelkesen megélmezte. Utána Fischer Emil elnök olvasta fel Wechsler Istvánnak A szociálmusoról írt szép értekezését, mely ismerteti a szociálmusor irányeszméit, a világirodalom kiváló írói által felállított elméleteket; foglalkozott az e körül felmerülő nézetekkel és az orvoslás módjaival s tüzetesen ismertette a szociálmusor irodalmát. E felolvasás is tetszésben részesült és a hallgatóság úgy az ügyes felolvasót, mint a szerzőt zajosn megtapsolta. Mint értesülünk, az egylet vezetősége a felolvasó ülések sikerére s az egylet tagjainak nagy érdeklődésére tekintettel a felolvasó üléseket rendszeresíteni fogja.

* **Hymen.** A nagyvárad leányvilág egyik legszebb díszét, *Des Echerolles Kruspér* Laurát, február hó 2-án vezeti oltárhoz vőlegénye Benoit de *Limonet*, cs. és kir. dragonos főhadnagy. A díszes esküvőn úgy a menyasszony, mint a vőlegény részéről az egész kiterjedt rokonság részt vesz.

* **Halálozás.** Egy derék öreg nagyvárad polgár: *Rözemberszky* Márton elhunytáról részvételt értesültünk. A régi idők egyik erőssége volt e városnak is az iparos elem, nem a mai szabad ipar, hanem a czéh rendszer mellett, akik becsületes munkával becsülést szereztek önmaguknak. Még ez időből való volt a most elhunyt is. Halálát több gyermeke, köztük *Rözemberszky* Gyula micskei r. kath. plebános gyászolja. Temetése tegnap, január 14-én nagy részvét mellett ment végbe Margitán. A család által kiadott gyászjelentés a következő: Özv. *Rözemberszky* Mártonné szül. *Wendt* Ágnes, *Rözemberszky* Gyula, micskei róm. kath. plebános, *Rözemberszky* Piroska férj. Szerdahelyi Sándorné, *Rözemberszky* Eteleka, úgy a maguk, mint rokonaik nevében is fájdalmas szívvel tudatják, hogy a legjobb férj és hű szerető atya *Rözemberszky* Márton, folyó hó 11-én, délután 1 $\frac{1}{2}$ órakor, életének 85-ik, boldog házasságának 48-ik évében, a haldoklók szentségének felvétele után csendesen elhunyt. Az Istenben boldogult hűlt tetemei folyó hó 14-én, d. e. 9 órakor, fognak a micskei róm. kath. plebáni templomban tartandó engesztelő szent mise megtartása után, a micskei róm. kath. temetőben nyugalomra helyeztetni. Mely végtisztességre a megboldogult rokoni és tisztelői meghivatnak. Micske, 1901. január 11. Az örök világosság fényeskedjék neki! Nyugodjék békében! Legyen áldott emléke!

* **Hűtlen cselédek.** Serfőző Lőrincz és Morák János Müller Salamon czukrász szolgálatában állnak néhány hónap óta. A két kitudó legény összebeszél, hogy rendeznek valami mulatságot, amely nem afféle pálinka ivás. Pezsgőre, finom borokra szomjaztak s mivel pénzüket nem volt, más becsületes forrás hiányában lementek a gazdájok pinczéjébe s onnan kétezer forintra tehető italt elszállítottak. Azonban ügyetlenségük folytán belebuktak az üzletbe s így került a két jó czimbora a rendőrség kezébe. Törődelmesen bevallottak mindent s büntényüket nem rosszakaratnak, csak meg gondolatlan bolondságnak minősítik.

* **Lopás a színházban.** Klitus Józsefet míg vasárnap délután jóízűen nevetett Goldstein Számi mókáinak, egy kis baleset érte. Közébe fértözött valami élelmes zsebmetsző s 36 forint értékű óráját ellopta. A rendőrség a feljelentés alapján keresi a tettest.

* **A város szegényei.** Dr. Bulyovszky József polgármester, a ki a szegény néposztály érdekében minden akciót hathatósan felkarol, jelenleg városunk szegény ügyének végleges rendezésén fáradozik. A szegények ügye-bajainak elintézésére külön ügyosztályt szervezett, melynek élére *Christó* Miklóst, a városi tisztviselői kar egyik képzett és humanus gondolkodású tagját állította. Az ügyosztály már a tegnapi nappal megkezdte működését. Első fontosabb ténykedése az új ügyosztálynak a város szegényeinek összeírása lesz és pedig személyes nyomozások alapján; a mi egymagában óriási feladat. Mire a szabályrendeletet jóváhagyó miniszteri rendelet a városhoz leérkezik, akkorára nálunk már egészen előkészítve lesz a talaj s a szegényügy végleges szervezetében megkezdheti működését. A szegényügyosztály közegyei különben az ingyen kenyérgosztáson is jelen vannak s gyakorolják az ellenőrzést.

* **Kant, mint egyéves önkéntes.** Mulatságos eset történt a minap Königsbergben egy kíváncsi angol. Kant königsbergi ércszobrát nemrég deszkaburkolattal fűdték be, hogy a szomszédjában folyó építkezési munkálatok miatt kárt ne szenvedjen. Mostanában egy angol ember járt Königsbergben és a többi közt meg akarta nézni a nagy gondolkodó szobrát is: de a faburok miatt nem akadt rá. Keserűen panaszkodott e miatt a fogadásának, kinek erre furcsa ötlete támadt. Nem akarta elkedvetleníteni jó fizető vendégét s elvezette őt az Egyetem-terre III. Frigyes Vilmos lovaszobra elé.

— Ez itt a nagy Kant szobra, — mutatott a szoborra.

A jámbor angol nagy szemeket meresztett minden oldalról megvizsgálta az ál-Kantot, majd kifejezést adott abbeli csodálkozásának, hogy a nagy filozófus lovon ülve és uniformisban van ábrázolva.

— Oh, mylord — mondotta erre a fogadás — hát nem látja, hogy minálunk minden ember katona. Mi katona-nemzet vagyunk s ez az ércszobor is abból az időből ábrázolja Kantot, amikor ő is katona volt s önkéntesi évet szolgált.

Az angol nyomban beírta jegyzőkönyvébe ezt a felvilágosítást és meglegedetten távozott.

* **Visszaélés a játékonysággal.** Az ingyen kenyér kiosztását eddig akként kezelték, hogy aki jelentkezett, minden szorgosabb megfigyelés nélkül kapott kenyeret. Ezzel azonban igen sokan visszaéltek. Amint a fővárosban akadt dús gazdag 3 emeletes bérház tulajdonosa s mégis a népkonyhára járt 10 krért ebédelni, itt is akadtak tisztességes megélhetéssel bírók akik gyermekeiket küldték ingyen kenyérért. Mások meg kétszer, háromszor is megismételték a kenyérkérést s a kapott ingyen kenyér egy részét eladták s pájkát ittak az árán. Arról is panaszkodnak a városban, hogy a napszamosok egy része beéri az ingyenkenyérrel s nem mennek a hideg időben dolgozni. A játékonysággal szemben elkövetett visszaéléseket most akként akarják megakadályozni, hogy számozott czédulákat osztanak ki a szegények között s a kiosztásnál ezt fel kell mutatni. Akinek nincs czédulája, csak megkérdezés után kapnak ingyen kenyeret. Most mindennap a déli órákban osztják ki az ingyen kenyeret úgy a Bémer-terén, mint a v.-velencei Nép-körben.

* **A nadrág utban van.** A nagyvárad rendőrség egy sürgönyt kapott a szolnoki törvényszéktől. Eleinte valami nagyobb dologra gondoltak s csak a felbontás után tűnt ki, hogy egy nadrágról van szó, amely nem volt ott ahol tulajdonképpen lennie kellett volna, a szolnoki törvényszék előtt. Egy lopási ügy tárgyalta, *Balogh* János volt a panaszos, akitől annak idejében a kérdéses ruhadarabot eltulajdonították. Ki is hallgatták a vádlottat s mi-

dőn az elnök kiadta a parancsot a szolgának, hogy mutassa fel a bűnjelt, akkor tűnt ki, hogy az tulajdonképpen a nagyvárad rendőrségénél van elaktázva. Azonnal sürgönyt menesztettek, a tárgyalást pedig holnapig elnapolták. A nagyvárad rendőrség pedig bepakolta a fontos tárgyat, ráütötték a város nagy czimeres pecsétjét s jelezték egy dringend táviratban, hogy: »a nadrág utban van!«

Holnap megtarthatják a végtárgyalást, mely elé legnagyobb érdeklődéssel a vádlott néz, aki ezt a kis epizódot, ügyére nézve bizonyára nagyon rossz ómennek tekinti.

* **Az állatorvosi állások.** Az állatorvosokat államosították, s így a városi állatorvos czime is gazdagodott, mert ezután törvényhatósági m. kir. állatorvos lesz *Alexander* Lajos. A másik állatorvos *Dekker* Frigyes életkora és egészségügyi állapota miatt nyugalomba lép. Egy városi állatorvosi állást és a vágóhídi felügyelői állást azonban továbbra is fenntartja a város. Így határozott tegnap Nagyvárad város tanácsa.

* **Imaház felavatási ünnepély.** A nagyvárad izr. hitoktató és jótékony egyletnek a Nagy-Pecze-utcán épült új imaházának a felavatása vasárnap délután ment végbe. Az ünnepély disz-közyüléssel kezdődött. Munk Jakab elnöki megnyitóját után az egylet titkára, dr. Kripka Henrik olvasta fel az egyletnek nagy gondal megírt történetét. Az ezt követő egyházi szertartás után társas vacsora következett, melyen ott láttuk a hitközség elnökségét, Schwarz Antallal élén, az egylet teljes tisztikarát, a főrabbit és ezenfelül a hitközség számos tagját. A banketten több lelkes köszöntő hangzott el: Fuchs Mór, Schwartz Antal, dr. Kripka Henrik, Gábel Jakab, dr. Várad Odön, Salamon Benedek, Stern Hermann és másoktól. Az egybegyűlt szép számú társaság Moskovits Farkas indítványára tetemes összeget gyűjtött össze a szegények számára.

* **Sok a toloncz.** Amugy magyarosan be-fogott a tél. A különféle kétes existenciákra nem jó az ilyen kemény idő, mert ha ingyen kenyér vagy más formában meg van is úgy, ahogy az élleme, de nincs meleg hely, ahol meghuzhassa magát. A rendőrség tolonczháza zsufolva van mindennemű legényekkel. 126 toloncz van elhelyezve a tolonczházban, akik egy részét majd szétosztják s boldogítják vele az ország egyik-másik városát és községét. Ennyi toloncz még nem volt egyszerre a toloncz házban.

Igazságszolgáltatás.

Egy gépkereskedő üzelméi. Fischer Jakab 1894. június 30-án gépüzletet nyitott Debreczenben 3000 ft tőkével. Az üzlet csakhamar felvirágzott ugyannyira, hogy Fischer Budapesten is nyitott egy második üzletet. A szerencse még mindég nem hagyta el. Ennek dacára Fischer 1896. évi június 20-án azzal lepte meg hitelezőit, hogy fizetése képtelenséget jelentett, minek folytán a csőd is el lett ellene rendelve.

A kijátszott hitelezők büntügyi utra terelték az ügy további lebonyolítását. A vizsgálat adataiból aztán kiderült, hogy Fischer 1895. január 1-től, 1895. április 30-ig könyveket egyáltalán nem vezetett, a többi könyveket is úgy vezette, hogy azokból vagyoni állapotát se-hogy sem lehetett megállapítani.

Fischer — mint kiderült — 1896. év elején már tudta fizetése képtelenségét, ennek dacára nem kért csődöt maga ellen, hanem nyakra főre rendelte az árukat nagy mennyiségben. Ezeket az árukat tul is adott. De a helyett, hogy a befolyt pénzből fizetési kötelezett-

ségeinek tett volna eleget, ezeket az összegeket a saját céljaira fordította. — Végül pedig közvetlenül a csőd előtt értéktárgyait elárta s elrejtette a József-körút 27. sz. ház pinczéjében.

Ezek miatt család bukás büntette címén vádolta meg az ügyészség. Vád alá helyeztetett még 3 rendbeli sikkasztás büntettségért amiatt, hogy egyes megrendelőktől váltókat vett át, amelyeket értékesített, a nélkül azonban, hogy ezek fejében gépeket küldött volna.

Ezekon kívül még öt rendbeli magánokirat-hamisítás büntette is nyomja a lelkiismeretét. A jeles gépkereskedő ugyanis a megrendelőktől átvett váltókat megállapodás ellenesen töltötte ki s azokat ily módon értékesítette.

Ma tárgyalta ezt a monstre bűntudatát a büntető törvényszék, Bakonyi bíró elnöklete alatt. A tárgyaláson — amelyen a vádat dr. Polgár ügyész képviselte, a védelmet pedig dr. Weisz Odón látta el, ítélet hozatalra nem került a sor, mert a törvényszék nagyszámú tanu kihallgatása után a tárgyalást kénytelen volt elnapolni, hogy a védelem által bejelentett tanukat kihallgathassa.

IPARÜGY.

Előjárósági ülés.

Az ipartestület előjáróságának folyó hó 12-én tartott rendes havi ülésén megjelentek: az iparhatóság részéről Gerő Ármin iparhatósági biztos; az előjáróság részéről Bertsey György elnök, Andriška Károly, Milbák József alelnökök, Bodnár János, ifj. Cser János, Czeglédy Jeremiás, Hann Lajos, Juhász Benedek, Kiss Károly, Lévai Márton, Mészáros József, Mihálovits János, Óváry Lajos, Rozsly Gáza, Széles Lajos, Szűcs Ferencz, Tarsoly Ferencz, Tátray Sándor, Voszka Ferencz, Weisz Károly és Zsirkay Károly előjárók, Jankovich János főjegyző.

A mult ülés jegyzőkönyvének és az elnöki jelentésnek felolvasása után a november és december havi pénztári számadások jóvá hagyattak.

Az 1900. évi zárszámadások, a vagyon mérleg, a számvevők vizsgálatának eredménye, a pénztárnok részére adandó felmentvényre vonatkozó javaslattal a közgyűlés elé terjesztetni határozattak, az előjárósági jelentésnek a javaslatba hozott 1901-ik évben érvényesítendő költség előiránnyal együtt jóváhagyás és elfogadás végett a közgyűlés elé terjesztése elhatározva lett.

A nagyméltóságú kereskedelemügyi miniszter urnak, a cipőgyárak segélyezése és az egyéni lapokból álló törzskönyvek életbeléptetése tárgyában érkezett leiratai tudomásul vétettek.

Kiss János kocsigyártó iparosnak tanoncza felszabadítása ügyében beadott kérvénye kedvező elintézkedést nyert.

Moskovits Adolf és fiai gyári cégnek, az elaggott iparosok alapjára ajándékozott 100 korona adományért köszönet szavazatot.

A karácsonyi ünnepek alkalmával 16 szegény iparos és iparos özvegyeknek 180 korona segélynek kiutalása jóváhagyatott.

A menházban való felvételre jelentkezett 3 szegény agg iparos kérelme feletti intézkedés a jövő ülésre tüzetett ki.

Az elnök indítványára a mostani szokatlan erős téli időre és az általános iparpangásra való tekintettel, 200 köbméter tűzifának, az azért jelentkező szegényebb sorsu, az ipartestület kebeléhez tartozó iparosok közötti kiosztását az előjáróság elhatározta s annak eszközölésével az elnökséget bizta meg.

A tagsági díjaknak 10 éven túl való fizetésének eltörlése iránt 22 iparos által aláírt és beadott indítványnak a közgyűlés elé terjesztése elhatározatott, azonban a kérelem partoláshoz az előjáróság a maga részéről nem járult.

Több rendű kisebb számlákra 342 korona kiutaltatott.

A mult évi zárszámadás és vagyon mérlegnek 500 példányban leendő kinyomatása és kiosztása elhatározatott.

MULATSÁG.

FARSANGI NAPTÁR.

Január 16. és 23. Kereskedő ifjak táncszestélye a Csarnokban.
Január 18. A »Réti Népkör« bálja.
Január 19. Protestáns bál a Csarnokban.
Január 20. Kath. Kör ünnepélye a kör dísztermében d. e. 11 órakor.
Január 20. A 48-as Népkör bálja a Zöldfában.
Január 20. d. u. 5 óra. Zeneegylet hangversenye a Kereskedelmi Csarnok nagytermében.
Január 20. Izr. nőegylet sétatáncversenye a Fekete Sasban d. u. 4 órakor.
Január 22. Román ifjak hangversenye (táncszal egybekötve) a Zöldfában.
Január 24. Román ifjak mulatsága a Zöldfa nagytermében.
Január 26. Tiszti estély a Ker. Csarnokban.
Január 27. d. u. 5 óra. Zeneiskola hangversenye a Kereskedelmi Csarnok nagytermében.
Február 3. A Kath. Kör bálja.
Február 10. A nagyváradai nyomdászok táncszestélye a Sasban.
Február 16. Tiszti estély a Ker. Csarnokban.
Febr. 17. Tűzoltó bál a Sasban.

A Kath. Legényegylet háziestélye.

A nagyváradai Kath. Legényegylet, nemes hivatása mellett célul tűzte ki magának, tagjai szórakoztatását is. Es ezek a kellemes, igazán családi mulatságok ez ideig még mindig nagyobb és nagyobb sikerrel végződnek. A vasárnapi estélyt nemcsak gazdag műsora, de kitűnő, fesztelen hangulata is a többi mulatságok fölé emelte. Az ünnepélyt a dalárda nyitotta meg a »Jelégével« s gyönyörködve hallgatta a közönség a szép éneket. Majd az ifjusági zenekar egy »Magyar indulót« adott elő. A darab kitűnő betanulása és az összjáték miatt nagy dicséretet érdemel. Szent Ferencz Bajza »Eberesztő«-jét szavalta tüzzel, hangulatosan.

Aztán egy dialóg következett, a »Felsült szerelmesek« Barza Antal és Kendrella János adták elő jó humorral és rutinnal. Kauczil Mariska, egy bájos fiatal leányka lépett ezután a pódiumra s »A letétbe helyezett csók« című monológot adta elő kedvesen, ötletesen, melylyel valószínű tapsvihart provokált. Az igen sikerült előadást Papp Ferencz szavallata követte. A Tárkányi »Coriolán«-ját szavalta igen ügyesen és meglepő drámai hévvel. Nagy hatást ért el az ezt követő tercet, melyet három leányka énekelt: Gózza Mariska, Nádasy Irénke és Fodor Erzsike. Az ünnepély e pontja is a legsikerültebbek közé sorakozik.

A műsor egyes pontjai között s befejezősül a dalárda és az ifj. zenekar adott elő darabokat. Mindkettő kiváló dicséretet érdemel s az egyesület mindkettőre büszke lehet. De még az igen szépen betanult és bemutatott számok közül is kiemelkedtek a »magyar népdalok«, melyek érzésteljes, kifogástalan előadása méltó sikert ért el. A közönség nem győzött ugy a dalárdának és zenekarnak, valamint az egyes szereplőknek eleget tapsolni.

A műsor befejezése után tánczra perdült a fiatalok s a legjobb hangulatban, reggelig mulatott.

Ha a háziestély, — mely pedig csak beharangozója volt egy nagyobb mulatságnak, páratlan sikert ért el, milyen élvezetre lehet kilátás a rendezendő bálon?

A négyest 84 pár tánczolta.

A 48-asok mulatsága. A nagyváradai 42-as Népkör saját könyvtára és egyéb kiadásainak fedezésére 1901. január 20-án a Zöldfa szálloda nagytermében polgári álarozos és jelmez bált rendez, melyre városunk összes tisztességes polgárait családjaikkal együtt külön meghívók helyett ezen uton meghívja a rendezőség. Kezdeté este 8 órakor. Személyjegy 2 korona, családjegy 4 személyre 4 korona. Jegyek előre válthatók Pauker Dániel könyvkereskedésében, Czillér Imre és Beczkay Lajos kereskedéseiben valamint este a pénztárnál. Mulatságos meglepetések.

A Réti Népkör mulatsága. A nváradai réti népkör 1901. január 19-én szombaton a Bazár-vendéglő termében zártkörű házi táncvigalmat rendez, melyre t. urat és becses családját tisztelettel meghívja a rendezőség. Beléptidj: személyenként 1 kor. 50 fill., családjegy 3 korona. A tiszta jövedelem felerészben a kör könyvtára, felerészben szegény gyermekek felruházására fog fordítani. Kezdeté este 8 órakor. Jegyek a meghívó előmutatása mellett előre válthatók Fábry testvérek divatárú-üzletében a Fő-utcán, Pauker Dániel könyvkereskedésében a Szent László-téren, este pedig fél 8-tól kezdve a pénztárnál. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Ezen meghívó át nem ruházható s kívánatra előmutatandó.

Meghívó. Vettük a következő meghívót: Nagyvárad, 1901. január hó 17-én (csütörtökön) a »Fekete Sas« nagytermében nemzeti, jelmez-és szalón-tánczok bemutatásával egybekötött zártkörű elite-jelmezes táncziskolai zárvizsgaestélyt rendezek, melyre kívül címzett urat és családját tisztelettel meghívom. Kovács Tivadar balletmester. Kezdeté pontban este 1/8 órakor. Belépő jegy: Család jegy-jegy (4 személyre) 5 korona. Személyjegy 2 korona. Diák-jegy 1 korona. Karzat 60 fillér. Jegyek előre válthatók: ifj. Kohn Sámuel ur divatüzletében és este a pénztárnál. A zenét a cs. és kir. 37. gyalogezred zenekara szolgáltatja. A »Soupé csárdást« Dula Miklós zenekara szolgáltatja.

Kaszinó bál. A nagyszalontai Kaszinó választmányi gyűlésén egyhangulag elhatározta, miszerint saját pénztára javára zártkörű táncmulatságot rendez a »Nemzeti« szálloda termében. A mulatság napja megállapítva még nincsen, de a legnagyobb valószínűség szerint február hóban lesz megtartva. — A meghívók a legközelebb kibocsátatnak.

SZINHAZ.

HETI MŰSOR.

Kedd: Hoffmann meséi.

Szerda: Othello.

Csütörtök: Névtelen levelek (előszőr.)

Péntek: Névtelen levelek.

Szombat: A halász szeretője (előszőr.)

Vasárnap: A halász szeretője.

A nők barátja.

Színházról kifelé menet azt mondta valaki előttem nagy meglepéssel:

— No hát ez a Dumas elég jól irt.

Szép az elismerés, a vállveregetés, de ez a magas leereszkedés azt mutatja, hogy Nagyváradon az izlésnek magas foka találtatik, ha Dumast is csak per »elég jól« taksálják.

Hogy az illető magasról nyilatkozik milyen joga volt a magasságra, mutatja az, hogy ezzel szemben az előadást pompásnak találta. Lenué tehát a kritika: Dumas elég jó darabja pompás előadásban — ha csak az az egy valaki lett volna a színházban.

Mert hát a színházban mindenki a magas kritikát kultiválja.

Valóságban pedig úgy úgy áll a dolog, hogy egy igen szellemes, finom komikumban bővelkedő vigjáték alatt alig volt taps, derült-ség is gyéren. A mi vagy a közönségre, vagy az előadókra kritika; vagy mind a kettőre.

Az előadásban nélkülöztük — általában szólva — azt a bizonyos könnyed finomságot, a mit körülírni nem, csak érezni és éreztetni lehet. Altalában vastag komikummal igyekeztek hatni, vagy pedig színtelenséggel rontották a többiek hatását.

Feladatának leginkább magaslatán állott *Balla Kálmán* (De Ryon). Finom eleganciával játszott, csak az I. és II. felvonásbeli hosszabb mondókat kellett volna vagy megrövidítenie, vagy változatosabban előadnia. Egyebütt, kivált az V. felvonásban kifogástalanul játszott.

Fintérné (Jeanne de Sinrose) játéka jóságát felülmutató előnyös megjelenésével elért sikere. Alakításában már kissé hiányzott a könnyedség; a kisasszony-asszonynak jól adta a szerelembeli járatlanságát, de kevés naiv vonással tette elhíhetővé.

P. Tóvári Annán (Leverdetué) látszott, hogy »beugrott« a szerepbe; szokatlanul gyenge volt. Annál inkább kitűnt epizód szerepben *E. Kovács Mariska* (Hackendorf kisasszony); a nyíltan őszinte leány hű alakításáért nyílt színen megtapsolták. Hasonlóan tetszett kedves naiv megjelenésével és játékaival *Szohner Olga* (Baline).

A férfiak közül — Ballán kívül — *Erdélyi Miklós* (De Chantrín) találta el a Nők barátjának diszkrét alaphangját. *Peterdy Sándor* mint öreg világfi öregnek látszott ugyan, de nem világfinak. *Bérczi* (Leverdet) egyszerűen fogta fel a dolgát választott jó maszkot s kidolgozás nélkül elmondta a mondókáját. *Deési* kisebb szerepben játszott; de nagyon sokat rontott darabosságával az előadás sikerén *Szarvasi* (De Montegre). Kisebb szerepben sokkal jobbat produkált már; az igaz, hogy Montegre szerepe éppen nem igen illik az ő egyéniségéhez. Mindegy, a balsiker megese.

A diszletek közül kinos derűtséget okozott egy, Balla alatt összeroppanó szék. Jó lesz máskor egészséges butorokat használni, elég ha a közönség beteg. Feléről azt tapasztaltuk, hogy hőkhurut gyötri, a másik fele ezen bosszankodott. **K. A.**

A mai előadás. A Hoffmann meséi iránt való ritka érdeklődés folytán az igazgatóság mára is Offenbachnak e bűbajos fantasztikus dalművét tűzte ki előadásra. A Hoffmann meséi a már ismert szereposztással kerül ma is színre.

Othello. Holnap, szerdán Shakespaera tragédiáját *Othellót* elevenítik föl. A czimszerepet Péterdy játsza, Desdemónát E. Kovács Mariska, Jágót Könyves, Emiliát pedig Balázs Olga személyesíti, kinek a széken ez lesz első nagyszerepe. A klasszikus előadásra nagy gondtal készül a színház drámai személynete.

Érdekes repriz. A színpadon ismét érdekes énekes repriz előadására készülnek. Offenbach nagy, gyönyörű paródiáját az *Orfeus a pokolban* című operettet újítják föl, Euridike szerepében Orley Flórával. A zenei szépségekben gazdag Offenbach-operett reprizét a jövő hét műsorában helyezte el az igazgatóság.

Dankó Pista népszínműve. »A halász szeretőjét«, Dankó Pista pompás népszínművét szombaton mutatják be a Szigligeti-Színházban, s vasárnap megismétlik a darabot. A népszínmű fő szerepeit Forrai Ferike, E. Kovács Mariska, Pintér, Bogár, Bérczi, Füredi, Déri és Peterdy játsza. A bemutatón jelen lesz a szerző is, kit Somogyi igazgató hívott meg a premiérre.

Vasárnapi előadások. Vasárnap délután *Goldseith Számi* került, színre telt ház előtt. A czimszerepet *Nyáray* játszotta, aki ügyes mókáival és tipikus zsidó jargonjával állandóan derűs hangulatban tartotta a közönséget. Dicsérettel kell megemlékeznünk *Füredi Józsefről* (Gerzson Tamás) a ki epizód szerepét lelkiismeretesen kidolgozta s nem tekintett arra, hogy délutáni előadásban játszik. Este a *Baba* bájos operettel elevenítették fel szintén telt ház előtt. (m-s a-r.)

Névtelen levelek. Csütörtökön érdekes estéje lesz a színháznak. A *Névtelen levelek* című kitűnő, szellemes bohózatot mutatják be, mely a Magyar színházban nagy sikereket aratott és számos előadást ért meg. A bohózat tényező szerepei elsőrendű kezekben vannak.

A győri színház új igazgatója. *Balla Kálmán*, a győri színház új igazgatója. aláírta a szerződést és nyomban meg is kezdte a szervezkedést. A társulat mostani tagjai közül Nagy Imrével a közönség kedvenc komikusával már megegyezett. Tárgyal még *Balázssal*, *Beckóival*, szóval rajta van, hogy a társulat jó erőt lekösse. — *Balla* iránt folyton növekedik a rokonszenv, hiszik, hogy a közönség bizalmát nem előlegezi hiába.

Értesülésünk szerint *Balla Kálmán* a »Szigligeti-Színház« több tagját is szerződéssel kínálta meg.

REGÉNY-CSARNOK.

Sibilla.

Irta: Adalbert Károly.

Németből fordította: Lubinszky Anna.

6.

Gyengén világított fülkében ült az öreg zenész. Pillanatra hegedűjét a falhoz támasztotta. Zsebkendőjével az izzadság cseppeit törölte homlokáról, kimerülve a terem melegében a fáradságos munkától. Sugárzó szemekkel szólt a kis Sibilla.

— Mily szép minden nagyapa — oh a ki tánczolhat!

Az öreg nem volt elragadtatva. A rossz kedv és unalom nála rendszeren idegen kifejezésével nézett maga elé.

Hm, hm, gondolod gyermekem. Muljon el kedved. Ugy sem jönne senki, hogy felkérjen. Szegény, szegény kicsikém.

Magához vonta a gyermeket és öreg szeméből egy könny fakadt. Sibilla ki előtt ezen hangulat érthetetlen volt, meglepetve nézett rá.

Senki sem törődött eddig az öreggel, ki a ház urát és környezetét oly sokszor mulattatta. Senki sem gondolt rá, csak Orsolya kisasszony. Kezében, egy pohár bort hozva közeledett feléje s barátságos pillantással és szavakkal köszöntö meg a játékot.

— De őszintén mondván, kedves öreg barátom, hegedűje a táncsteremnek tulságos jó. Szinte szégyenkezem, hogy csak annyit várunk tőle. Bocsanatot és arra kérjük, hogy valami mást halljunk.

Az öreg mester rossz kedve eltűnt, mosolyogva mondá:

— Köszönet e jó szóért Orsolya kisasszony, örvendjünk ma este a virágokkal. Mily boldognak látszik Unica kisasszony.

Mindkettőjük tekintete a szép gyermek felé fordult. Nem messze állt tőlük — Cynáz — ez volt a deák neve, éppen olyasmit mondott, mi ugy velle mint Unicával feledteté környezetüket. A két fiatal arcz pirulva hajlott egymáshoz; lángra gyulva kereste tekintetét, Unica lesütö azt.

— Mi lesz ebből? Feszült figyelemmel nézte az öreg pár a jelenetet.

S ime a leány hirtelen szeméit merészen és teljesen felvetette, gyors, graciosus muzdulattal leereszkedőleg intve szólt:

— Bravó uram! Jól beszélt! Folytatása következik!

És gyorsan egyik ücsöcséhez fordult.
— Kedves Bolond, hogy érzi magát Apolló?
Az érte való aggodalom nem hagy nyugtat ma este.

(Folyt. köv.)

Az orosz költségvetés.

Pétervár, január 14. A birodalmi költségvetésről szóló jelentés a következő szavakkal végződik: Ezeket a jelentékeny kiadásokat a szélső Kelet eseményei okozták. Az 1900. évi kiadásai 619 millióra becsülhetők. Ily összegre rugnak ugyanis a rendkívüli hitelek, melyek a hadügyi, tengerészeti, belügyi és közlekedésügyi miniszteriumoknak azon rendkívüli szükségletek fedezésére nyitattak, melyekkel az Amur-terület és Szibéria csapatait hadilábra helyezték. Ez az összeg nem meríti ki azokat az áldozatokat, melyeket Oroszországra a szélső Kelet bonyodalmai hártottak, sem pedig azokat az anyagi károkat, melyeket e sajnálatos események Oroszországnak okoztak. A hadügyi és tengerészeti miniszteriumnak a szélső Kelet eseményei által okozott póthitelein kívül a rendes költségvetés keretében jelentékeny összeg fordított azon rendkívüli kiadások fedezésére, melyek más miniszteriumoknál és a helyi pénzügyi igazgatási hatóságoknál a hadi állapot következtében fölmerültek. Igen jelentékenyek azok a veszteségek, melyeket a kínai keleti vasutak társasága a manduriai vasuti jelentékeny részének elpusztítása és a vasutépítés késleltetése által szenvedett. Ezek a veszteségek az orosz birodalomra nézve abban tükröződnek vissza, hogy szükséges volt az 1900. évi költségvetésbe jelentékeny összeget felvenni (82 milliót) kölcsöntőkék a vasuti társaság részére cím alatt és még eme felhozott kiadásoknak is csak a közvetlen és egyenes károk felelnek meg. A hadi állapot természetesen ezen messze túl is érezte szomorú hatásait az állam gazdasági életének számos tényezőire és súlyos veszteségeket okozott. Nehéz a veszteség összegét megállapítani. De terjedelméről fogalmat alkothatunk, ha figyelembe vesszük, hogy mily nagy számú munkaerő vonatott el a mezőgazdasági és egyéb foglalkozási köröktől, valamint az ipari termelés pangását és a rendes kereskedelmi forgalom megzavarását. További sajnálatos következménye bizonyos mértékben a szélső Kelet eseményeinek a pénzpiaczen jelenleg uralkodó zavar. De sokkal komolyabb és pótolhatatlan száz meg száz vitéz tiszt és katoná elvészése, a kik időelötti hősi halállal multak ki a kínai csatamezőkön. A mi ez események közepette mégis bizonyos vigaszt nyújt, ez az a tény, hogy ez alkalommal teljes világosságban megnyilatkozott az orosz czár őszinte békeszeretete. Midőn az orosz czár fenkölt szözata mindenhová elhatott és mindeneket békére buzdított, midőn az orosz czár Oroszország békes szándékait proklamálta, akkor nagy keresztény művet hajtott végre. A kínai zavarok által teremtett súlyos helyzetben is az orosz czár minden gondolata a béke föntartására irányult. Minden intézkedés, melyet Kínában tett, csak erről az óhajról tesz tanúságot. Csak kényszerítve és hogy a pekingi képviselőt megvédelmezze és az orosz alattvalók, valamint a többi európai alattvalók életét megóvja, vett részt Oroszország a katonai hadműveletek ama sorozatában, melyek Peking megszállására vezettek. Csak midőn a fölkelő kínaiak az orosz határt minden ok nélkül megsértették, Blagovjesczenszket ostromolták és a vasutat bombázták, csak akkor határozta el az orosz kormány, hogy csapatai Mandurijába bevonuljanak. Mindezek ellenére Oroszország az általános megnyugvás művén dolgozott és a változatlan jóindulatu viszonyának gyors helyreállításán a kínai birodalomnak. Midőn a leg-sürgősebb és elmellőzhetetlen kötelességek teljesítése volt, Oroszország azonnal eltávolította csapatait Pekingből és csökkentette a Mandurijában levő haderőt. E súlyos megpróbáltatásokban, melyeket a szélső Keleten ki kellett állnunk, egy vizsgálató tény lehet feljegyezni: először történt, hogy Oroszország birodalmának legtávolabb és legbékésebb határain nagy zavaroknak volt kitéve. A zivatar ott tört ki, a hol legkevésbé vártak, ott, a hol az évszázados

barátság, mely Oroszország és Kína közt fennállott, feleslegesnek tüntetett fel minden óvintézkedést, minden katonai előkészületet, minden erődítési művet: és azonnal minden feltűnés, minden zavar nélkül 220,000 főnyi hadsereg állott a csatatéren, mely megvédelmezte majdnem 10,000 kilométer hosszúságú határunkat, megtisztította Mandsuriát a fölkelő bandáktól és a Tiencinben és Pekingben ostromlott európaiakat felszabadította. Nagy jelentőségű az a tény, hogy a legszélsőbb határ volt az, a hol a csapatok a teljesen váratlanul ránk zúduló veszélyei szembeszállottak és a fölkelőkre az első nagy csapásokat sújtották. Legszélsőbb határainkat avval a rendületlen szilárdsággal védelmezték meg, melyet Oroszország mindenkor tanusított a támadóval szemben. Ez a fiatal ország nem az anyaországtól idegen gyarmatként, hanem Oroszország valóságos részeként viselkedett. Midőn Oroszország határát megvédte, egyszersmind Kinában magában mindent megtett, a mit egy keresztény hatalom kötelességei eléje szabtak: elnyomta a törvényes rend és a kínai kormány ellen irányuló fölkelést és megvédelmezte az európai alattvalókat a fölkelő tömeg erőszakával szemben. Midőn ily módon cselekedtünk, nem azért tettük ezt, hogy előnyöket érvünk el, hanem az egész emberiség szolidaritásának tudatában jártunk el. Mindez megzáfolyhatatlanul bizonyítja, hogy Oroszország nagy mértékben békeszerető, még pedig nem azért, mert győnge, hanem azért, mert erejének tudatában van. Oroszországnak, mely képes volt máról holnapra ily óriási erőt sikra állítani, nem kell félnie semmi veszedelemtől, bárhonnét jöjjön is. Oroszország nem használja fel hatalmát arra, hogy titkos, önző czélokat kövessen. Az orosz czár békeszerető szándékaiiban nagy keresztény fejedelem, a ki nem hajlik más impulzusra, mint saját szívének szavára és a kit az ideális igazság és az emberiség javának érzelmei töltönek el. Az oroszczár nagyszertű példáját adta a világnak, hogy Oroszország rendkívüli hatalma mély békeszeretettel párosul. A szélső Kelet eseményei azonban bizonyítják, hogy hazánk nyugodtan tekinthet a jövőbe, haladván az uralkodó fenkölt akarata által kijelölt uton.

TAVIRATOR.

Falk mosakodása.

Budapest, jan. 14. (Saj. tud. táv.) A szabadelvű párt tegnap tartott értekezletet, a terem zsufolva volt képviselőkkel, a vidéki párttagok majdnem teljes számban jelentik meg. Ott voltak: *Szilágyi Dezső*, az *Andrássy* grófok, *Apponyi Albert*, Gróf *Károlyi Sándor*. A napirend előtt br. Podmaniczky szólalt fel s bejelentette, hogy *Falk Miksa* akar szólni. Falk mély csendben, általános figyelem között kezdte meg beszédét. »Ujévi beszédem, — ugymond — kellemetlen félreértésre adott alkalmat. Távolról sem volt szándékom bárkit is ama párt tagjaiból, akik a mostani miniszterelnök kinevezésekor a szabadelvű pártba beléptek, politikai multjában és működésében érinteni, vagy olyan tételt felállítani, mintha a belépésökkel politikai integritásuk egyáltalában csorbát szenvedett volna. Tovább folytatva kijelenti, hogy ujévi üdvözlő beszédében csak annyit akart mondani, hogy a számban megszaporodva, egyesült erővel és lelkesedéssel csoportosulnak programjuk és vezérük körül.« (Éljenzés.)

Szell Kálmán szólalt fel utánna: »Azon program alapján egyesültünk — mondá, — melyet a házban bona fide, minden utógondolat nélkül kifejttem és két év óta követtünk. Nagy kötelességek és nagy felelősségek vannak rajtunk, ne engedjük, hogy a párt egyetértését, egy-

ségét, a párt életét, bensőségét megbontsák. Semmi szükségünk nincs megbolygatni azzal, hogy mi választott el valaha bennünket. Nem a multtal, hanem a jellel és a jövővel kell gondolnunk. (Zajos hosszas éljenzés.)

Ezután áttértek a belügyi tárca tárgyalására és azt elfogadták.

A „Nemzeti Színház“ építése.

Budapest, január 14. (Saj. tud. táv.) Az az általános megütközés, amelyet a belügyminiszter azon intézkedése ország-szerte keltett, hogy a Nemzeti Színház ujjá építését a bécsi »Fellner és Hellmer« czégre bizta, az Országos függetlenségi pártban is megbotránkozást keltett. *Pichler Győző* orsz. gyűlési képviselő bejelentette a pártban, hogy sürgős interpellációt intéz a színház építése ügyében a belügyminiszterhez.

Udvari ebéd.

Bécs, jan. 14. Tegnap udvari ebéd volt, melyen részt vett Gizella bajor hercegné, a bajor követ a követség személyzetével, több főhercegné és főhercegnő és az udvari méltóságok. (M. T. I.)

A trónörökös elutazása.

Bécs, jan. 14. Ferencz Ferdinánd főhercegné, a ki ő Felsége képviselőjében jelen lesz a orosz királyság 200 éves jubileuma alkalmából tartandó ünnepeken holnap este utazik Berlinbe. A főhercegné Drezdában egy napig fog időzni. (M. T. I.)

A búrok szabadságharcza.

London, jan. 14. A Reuter-ügynökség jelenti Pretóriából e hó 12-éről: 800 búr Beyer parancsnoksága alatt ma reggel a Kaalfonteinbe vezető táviróvonal szétrobbantása után megátadta a harmadik pálya udvart Pretóriától délre. A helyőrség 120 emberből és egy hadnagyból állott. A búrok körülzárták az állomást és állandó fegyvertűzelést folytattak ellene. Egy angol katonának sikerült a búrok sorain át az olifonteini pályaudvarra eljutni, a honnét Pretóriába táviratozott, egy pánzcélós vonat kiküldéséért. Haladéktalanul erősítéseket küldtek. Időközben sikerült a helyőrségnek a búrokat visszazorítani a nélkül, hogy veszteséget szenvedett volna. A búrok három sebesültet hagytak hátra. Mielőtt visszavonultak, levegőbe röpítették a Kaalfonteinbe vezető vasutat. (M. T. I.)

Szigligeti-Színház.

Folyószám 92.

Idénybérlet 90 sz.

Nagyváradon, kedden, 1901. jan. 15-én

Hoffmann meséi.

Opera.

- I. szakasz: »Luther gazda csapszéke«.
II. szakasz: »Olimpia«.
III. szakasz: »Antónia«.
IV. szakasz: »Stella«.

Színházi látások a ruhatárnál kaphatók bérbe ára 30 kr.

A holt napi előadásra jegyek előre válthatók d. u. 3 órától 5-ig a rendes nappali pénziárnál.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Holnap szerdán, január 16-án

O T H E L L O.

Tragédia.

A Polgári takarékos és segélyszövetkezet közgyűlése.

A Polgári takarékos és segélyszövetkezet vasárnap d. e. 11 órakor tartotta rendes évi közgyűlését *Sarkadi Tihamér* elnök vezetése mellett, melyen 43 tag 4450 üzletész képviselőjében vett részt.

Az igazgatóság jelentése — melyet *Aczél Zsigmond* ügyvezető igazgató terjesztett elő — örvendetesen számolt le ama páratlanul álló emelkedésről, melyben a szövetkezet, — a közönségnek mind jobban mutatkozó bizalma s érdeklődése folytán, — az elmúlt üzleti évben is részesült.

A közgyűlés a felolvasott jelentéseket tudomásul vette, a bemutatott zárszámadásokat jóváhagyta az igazgatóság összes indítványait elfogadta s a szokásos felmentvényeket megadta.

Ennek folytán a most felszámolás alá kerülő 1898—1900 évi 3-ik évtársulat betétei a 20 filléres üzletészekenként megállapított 2 kor. 56 fill. nyereség osztalékkal együtt e hó 14-től kezdve fog a szövetkezet üzlethelyiségében kifizetése kerülni.

A közgyűlés közfelkiáltással ifj. *Kohn Sámuel* az igazgatóságba — *Blum Gézá*t, *Sziládky Ernőt*, *Sonnenfeld Adolfot*, *Cziller Imrét*, *Brüder Jenőt* a felügyelő bizottságba *rendes*, *Berger Lajos* és *Kovács Kálmánt* póttagnak beválasztotta és dr. *Weisz Márton* felszólalására az elért kiváló eredményért az egész tisztikarnak jegyzőkönyvileg fejezte ki teljes elismerését.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, január 14.

Osztrák hitel	664.25
Magyar hitel	669.50
Allamvasut	672. —
Rimamurányi	464.50
Magyar jelzálog	428. —
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határítók.

Budapest, január 14.

Buza októberre	7.67
Buza áprilisra	7.52
Tengeri	4.95
Rozs ápr.	7.28
Zab ápr.	6. —
Káposzta, repeze, aug.	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. január 14-én.

Magyar aranyjárdék 4%	117. —
Magyar koronajárdék	92.35
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 ¹ / ₁₀ %	120. —
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 ¹ / ₁₀ %	100. —
Magyar keleti vasuti államkölcsény 1876-ból	120. —
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	92. —
Italmérségi jog megváltási kötvény	98.35
Horvát-szlavónföldterhermentesítési kötvény	93.50
Magyar nyeresémsorsjegy-kölcsön	166.75
Tiszszabályozás szegedi sorsjegyek kölcsön	140. —
Osztrák járdék papírban	98.15
Osztrák járdék ezüstben	98. —
Osztrák járdék aranyban	117.25
Osztrák korona járdék	98.25
Osztrák államsorsjegyek	186.50
Osztrák magyar bank részvény	17. —
Magyar hitelbankrészvény	673. —
Osztrák hitelintézet részvény	671. —
Párisi vista	95.80
20 frankos arany (Napoleon'or)	19.16
Németbirodalmi márka	117.65
London vista	240.60
20 márkás arany	28.52

a szerkesztőnémeti felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hirdetmény.

Van szerencsém szövetkezetünk tagjait értesíteni, hogy az 1898—1900. évi 3-ik évtársulatunk betéteit s minden egyes 20 filléres üzletész után megállapított 2 korona 56 fillér nyeresémsorsjegyet folyó hó 14-től kezdve üzleti helyiségünkben kifizetjük.

Nagyvárad, 1901. január 13.

A „Polgári takarékos és segélyszövetkezet“ igazgatósága.

A „TISZANTUL”

pártoktól és érdekköröktől független politikai napilap. Az Alföld legolvasottabb lapja s Nagyváradon, Bihar- és a szomszéd megyékben rendkívül nagy elterjedésnek örvend.

Előfizetési ára:

Nagyváradon negyedévre . . . 5 korona
Vidéken . . . . . 6 „

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a lat. szert. kath. lelkészi hivatalok számára egyházhathóságilag jóváhagyott következő nyomtatványok:

Kereszteltek }
Bérmáltak } anyakönyve, diósgyőri
Egybekeltek } papíron.
Meholtak }
Megtértek }
Eltértek }

Bevétel }
Kiadás } templomszámadáshoz.

Alapítványok törzskönyve.
Anyakönyvek betűrendes mutatója.
Jegyesek naplója.

Kereszteltek }
Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
Meholtak }

Anyakönyvek félbőrbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
Esperesi gyűlés jegyzőkönyve.
Jelentés alapítványokról.
Évi jelentés iskolákról.
Templomi leltár.
Catalogus librorum.
Családi értesítő.
Elbocsájtó levél.
Keresztelési jegy.
Keresztelési Emlék.
Esketési jegy.
Iktató könyv.
Kézbesítő könyv, kötve.
Imádság a szt. mise után (kemény papíron).

Kiadóhivatalunknál megrendelhetők a Szent Vince Intézet kiadásában megjelent b. e. NOGÁLL JÁNOS szerkesztette hitbuzgalmi munkák:

Krisztus követése. 80 fillér, 8, 12, 16 korona.
Ligouri Szent Alfonz Vezérkönyve. 3 korona.
Boldogasszony követése. 2 korona 40 fillér.
B. Skupuli Lőrincz Lelki Harca. 2 korona.
Szeráf Hangok Szent Teréziától. 2 korona 40 fillér.
Keresztény Vezérczikkek. 2 korona.
Az Urangyala, füzve 2 kor.
Liliomszálak, füzve 3 kor.
Csarnok. 3 korona.
Szent Halmok. 3 korona.
Eredeti bolti áron kaphatók a PUSTET-féle liturgikus könyvek:
Breviarium, Missale, Pontificale Rituale etc.

Szent László nyomda részvénytársaság

elvéállal és készít:

izléses kivitelben

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Névjegyekben, eljegyzési s esketési jelentésekben folyton a legujabb.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Nyomdai műintézetünkben a legnagyobb körültekintéssel készítettnek:

Hirlapok, folyóiratok, könyvek, füzetek, röpiratok, körlevelek, falragaszok, hirdetések, részvények, árjegyzékek, jegyzőkönyvek, pénz- és hitelintézeti nyomtatványok, étlapok, meghívók, szinlapok, egyházi é mindennemű világi nyomtatványok, névjegyek, tánczrendek, palackfeliratok, sorsjegyek, gyászjelentések, levélpapírok és borítékok, valamint más itt elő nem sorolt nyomtatványok.

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a gör. szert. kath. lelkészi hivatalok számára főhatóságilag jóváhagyott következő román nyelvű egyházi nyomtatványok:

1. Informatio papi özvegyekről s árvákról.	12. Bevételi } 13. Kiadási } számadás-ivek.
2. Megtértek jegyzéke.	14. Adósok jegyzéke.
3. Hitehagyottak jegyzéke.	15. Kereszteltek } 16. Egybekeltek } anyakönyvi kivonata. 17. Meholtak }
4. Elvált házasságok jegyzéke.	18. Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
5. Szerződés szerinti vagy házasságok jegyzéke.	19. Iskolai jelentés.
6. Vegyes házasságok jegyzéke.	20. Jelentés a templompénztár számadásairól.
7. Jelentés a kántor-tanító magaviseletéről.	21. Kereszteltek } 22. Egybekeltek } anyakönyvi másolata. 23. Meholtak }
8. Kimutatás a plebánia állapotáról.	
9. Kereszteltek } 10. Egybekeltek } anyakönyve, diósgyőri papíron. 11. Meholtak }	

Anyakönyvek félbőrbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

KÖNYVNYOMDA.

Tömöntöde.

Disz és műkönyvkötészet.

Vonalzó intézet.

Ruggyanta bélyegző gyártás.